

Eiropas Elektrības un gāzes regulatoru grupa

Grozījumi labas prakses pamatnostādņēs uzglabāšanas sistēmu operatoriem (LPPUSO)

**Atsauce: E10-GST-14-04
2011. gada 2. februāris**

INFORMĀCIJAS VIETNE

Kopsavilkums

Šis dokuments E10-GST-14-04 ir Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupas (ERGEG) dokuments par Grozījumiem labas prakses pamatnostādnēs uzglabāšanas sistēmu operatoriem (LPPUSO).

Dokumentā ERGEG izklāsta galīgos priekšlikumus, kas tiks iekļauti LPPUSO. Izmantojot šīs jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru pamatnostādnes, ERGEG vēlas nodrošināt līdzvērtīgus un tirgus dalībniekiem izdevīgus konkurences apstākļus. Kopumā bez šīm papildu pamatnostādnēm tirgus ilgu laiku varētu palikt tāds kā šobrīd, proti, pārslogots dažās ES daļās.

Mērķauditorija

Enerģijas piegādātāji, tirgotāji, gāzes/elektroenerģijas patērētāji, gāzes/elektroenerģijas nozare, patērētāju pārstāvnieciskās grupas, tīkla operatori, dalībvalstis, akadēmiskās aprindas un citas ieinteresētās personas.

Ja jums radušies kādi jautāji par šo dokumentu, vērsieties pie: Fejas Geitonas (*Fay Geitona*)

Tālr.: +32 (0)2 788 73 32

E-pasts: fay.geitona@ceer.eu

Saistītie dokumenti

CEER/ERGEG dokumenti

- 2008. gada pārskats. Uzglabāšanas jaudas piešķiršanas mehānismi un pārslodzes vadības procedūras;
- 2009. gada pārskats. Uzglabāšanas jaudas piešķiršanas mehānismi un pārslodzes vadības procedūras;
- Labas prakses pamatnostādnes uzglabāšanas sistēmu operatoriem attiecībā uz trešās puses piekļuvi (LPPUSO), 2005. gada marts (atsauce: E04-PC-01-14);
- Jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru novērtējums efektīvai piekļuvei uzglabāšanas sistēmām un priekšlikumi LPPUSO grozījumiem, 2010. gada jūlijs (atsauce: E10-GST-09-06).

Saturs

1. Ievads.....	4
2. Pamatnostādnes un paskaidrojumi.....	4
2.1 Pamatnostādnes un paskaidrojumi par jaudas piešķiršanas mehānismiem.....	4
2.1.1. A pamatnostādne. Pārredzamība	4
2.1.2. B pamatnostādne. Konsultēšanās ar tirgu	5
2.1.3. C pamatnostādne. Atbilstība	5
2.1.4. D pamatnostādne. Kombinētie produkti	6
2.1.5. E pamatnostādne. Tirgus līdzsvarošana.....	6
2.1.6. F pamatnostādne. Brīvās parakstīšanās laiks.....	6
2.1.7. G pamatnostādne. Jaudas piešķiršanas mehānisms, kas atkarīgs no brīvās parakstīšanās laika rezultāta	7
2.1.8. H pamatnostādne. VRI pilnvaras	7
2.2 Pamatnostādnes un paskaidrojumi par pārslodzes vadības procedūrām.....	8
2.2.1. I pamatnostādne. Sekundāro tirgu standartizācija	8
2.2.2. J pamatnostādne. Noteikumu standartizācija.....	8
2.2.3. K pamatnostādne. Renominācija un neizmantotā jauda	8
2.2.4. L pamatnostādne. Dinamisks jaudas aprēķins	9
2.2.5. M pamatnostādne. Optimāla krātuves un atbilstošo produktu izmantošana	9
2.2.6. N pamatnostādne. Informācija par nenominēto jaudu.....	9
2.2.7. O pamatnostādne. Aktīvās dabasgāzes nodošana	10
2.2.8. P pamatnostādne. Cenu noteikšanas metodes.....	10
2.2.9. Q pamatnostādne. Tehnisko ierobežojumu apvienošana un pārvarēšana..	10

1. Ievads

ERGEG ir uzraudzījusi LPPUSO attiecībā uz uzglabāšanas jaudas piešķiršanas mehānismiem un pārslodzes vadības procedūrām īstenošanas procesu, kā rezultātā 2008. un 2009. gadā tika izdoti atbilstoši pārskati. Pamatojoties uz šiem iepriekšējiem pārskatiem, tika nolemts, ka ir pietiekami pamatoti iemesli uzlabot jau esošās LPPUSO. Izskatot komentāru dokumentu “Jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru novērtējums efektīvai piekļuvei uzglabāšanas sistēmām un priekšlikumi LPPUSO grozījumiem” un iepazīstoties ar atbilstoši ieinteresēto personu atsauksmēm (kas iegūtas sabiedriskās apspriešanas un ERGEG praktiskā semināra laikā), ERGEG ir izstrādājusi šīs jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru pamatnostādnes, kas tiks iekļautas esošajās LPPUSO.

Šie grozījumi uzskatāmi par papildinājumu esošajiem ES tiesību aktiem (3. pakete). Izmantojot šīs jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru pamatnostādnes, ERGEG vēlas nodrošināt līdzvērtīgus un tirgus dalībniekiem izdevīgus konkurences apstākļus. Kopumā bez šīm papildu pamatnostādnēm tirgus ilgu laiku varētu palikt tāds kā šobrīd, proti, pārslogots dažās ES daļās.

Šīs jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru pamatnostādnes tiks iekļautas jau esošo LPPUSO 4. nodaļā “Uzglabāšanas jaudas piešķiršana un pārslodzes vadība”. Norādes no A līdz Q dažādām pamatnostādnēm izmantotas tikai darba procesā. Papildu pamatnostādnes par jaudas piešķiršanas mehānismiem pēc tam tiks iekļautas LPPUSO 4.1. nodaļā, savukārt papildu pamatnostādnes par pārslodzes vadības procedūrām – 4.2. nodaļā.

2. Pamatnostādnes un paskaidrojumi

ERGEG vēlas paskaidrot, ka, piemērojot pamatnostādņu priekšlikumus jaudas atvērēšanas mehānismiem un pārslodzes vadības procedūrām (atbilstoši šajā dokumentā izklāstītajam), jāņem vērā dalībvalstu (VRI) īpašais regulējums. Turklāt, ja uzglabāšanas sistēmas operators (USO) neuzņemas atbildību par jaudas piešķiršanas un/vai pārslodzes vadības procesa organizēšanu (kā tas ir vismaz vienā valstī), atbildīgajai pusei jāievēro pamatnostādņu priekšlikumi atbilstoši šajā dokumentā izklāstītajam.

2.1 Pamatnostādnes un paskaidrojumi par jaudas piešķiršanas mehānismiem

2.1.1. A pamatnostādne. Pārredzamība

“Krātuves jaudas piešķiršanas process jādara pārredzams, internetā gan vietējā, gan angļu valodā publicējot detalizētu informāciju par izmantoto piešķiršanas mehānismu termiņiem, organizāciju (grafiku) un rezultātu apkopojumu. Tāpat USO jāizmanto angļu valoda, sazinoties ar (potenciālajiem) krātuves lietotājiem, ja tie to pieprasa.”

Lai iegūtu maksimālu izpratni par tirgu un nodrošinātu nediskriminācijas principa ievērošanu, USO vismaz savā tīmekļa vietnē (un kopējā tirgvedības/tirdzniecības platformā) angļu un vietējā valodā jāpublicē jaudas piešķiršanas mehānisma faktiskā koncepcija, tostarp regulāri izmantoto piešķirumu grafiks, faktiskās procedūras un tās termiņi, kā arī turpmākie nosacījumi, kas var tikt piemēroti, un procesa rezultātu apkopojums. Lai veicinātu pārredzamību, USO jānodrošina, piemēram, šāda informācija, kuras apjoms ir atkarīgs no izmaksu un ieguvumu analīzes/apspriešanās ar lietotājiem, lai noskaidrotu viņu vajadzības:

- *aktīvās dabasgāzes tilpums, katras krātuves konstantā un atslēdzamā izņemšanas un iesūkņēšanas jauda, kas norādīta par katru dienu un ilgāku laikposmu (tehniskā, tirdzniecības, pieteiktā/rezervētā un pieejamā jauda);*

- vēsturiskie pārtraukuma dati/vēsturiskās plūsmas/izmantošanas līmeņi katrā krātuvē;
- plānotās apkopes darbības, ciktāl vien iespējams;
- dažādu jaudas produktu nominācijas izpildes laiki (gada, mēneša, dienas);
- skaidrs jaudas piešķiršanas mehānismu un pārslodzes vadības procedūru apraksts līguma noteikumos, lai lietotāji pilnībā apzinātos savas tiesības un pienākumus, kas attiecas uz piekļuvi krātuvēm;
- tarifu aprēķins;
- kontaktinformācija;
- nominācijas izpildes laiki;
- piedāvātie papildpakalpojumi;
- skaidra informācija par izmantotajiem mehānismiem, procedūrām un nepieciešamajiem pasākumiem, lai pieprasītu uzglabāšanas vai tirdzniecības jaudu sekundārajā tirgū;
- uzglabāšanas jaudas piešķiršanas metodes un termiņi, ja saskaņā ar “uzglabāšanas tiesību apjomu” tiek sniegta piekļuve pieejamajai jaudai;
- pārskats par piemērojamiem noteikumiem;
- uzglabāšanas grupu pazīmes;
- sīka informācija krātuvju lietotājiem neplānotu pārtraukumu gadījumā, kas ietekmē iesūkņēšanas un izņemšanas ātrumu (ietekme uz krātuves darbību, pārtraukuma ilgums...);
- nākamās dienas pakalpojums katrai uzglabāšanas grupai (izņemšana ceturksnī, minimālā un maksimālā cena; iesūkņēšana ceturksnī, minimālā un maksimālā cena);
- dokumenti un instrumenti (uzglabāšanas līgums, instrumentu sistēma, lai palīdzētu noteikt/optimizēt uzglabāšanas pieteikumus, uzglabāšanas maksas kalkulators...)
- uzglabātās gāzes pārvade (reģistrēto apmaiņu skaits, lietotāju skaits).

2.1.2. B pamatnostādne. Konsultēšanās ar tirgu

“Uzglabāšanas jaudas piešķiršanas procesā ir jākonsultējas ar tirgu, piemēram, par piešķiršanas mehānismu faktisko koncepciju.”

Lai apmierinātu tirgus vajadzības, par noderīgu instrumentu optimālai piešķiršanas koncepcijai uzskatāmas labi strukturētas, regulāras konsultācijas ar faktiskajiem un potenciālajiem krātuves pakalpojumu lietotājiem par piešķiršanas mehānismu faktisko koncepciju, t. i., izsoles koncepciju, taču tas nenozīmē, ka koncepcija bieži jāmaina.

2.1.3. C pamatnostādne. Atbilstība

“Uzglabāšanas jaudas piešķiršana nodrošina pēc iespējas labāku atbilstību (piemēram, attiecībā uz termiņiem/izpildes laiku) saistītā pārvades sistēmu operatora (PSO) pārvades jaudas piešķiršanas mehānismam/-iem un gāzes tirgus organizācijas procesiem. Līdz ar to vismaz pamata uzglabājamo produktu komplekts (attiecīgi, tā regulāras piešķiršanas ilgums un izpildes laiks) jāsapina ar pārvades produktiem.”

Lai atvieglotu piekļuvi gāzes tirgum, ļoti svarīga ir viegla piekļuve uzglabāšanas pakalpojumiem. Lai nepieļautu, ka, cenšoties organizēt saistītos pārvades pakalpojumus, tiek pārslogoti uzglabāšanas pakalpojumu lietotāji, atbilstošie piešķiršanas mehānismi prasa arī uzglabājamo produktu saskaņošanu (noteikšanu) ar pārvades produktiem (attiecīgi, saistīto PSO regulārās piešķiršanas procedūru (piešķiršanas grafikus) līgumu ilgumu un izpildes laiku). Uzglabājamiem produktiem tāpat kā pārvades produktiem jābūt apmaināmiem vai savstarpēji aizvietojamiem. Šos standartproduktus jāspēj laist tirgū (elektroniskās) tirdzniecības platformās. Konkurētspējīgos, elastīgos tirgos jaudas piešķiršanas mehānismu koncepcijai jāņem vērā arī vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgus

organizācija, precīzāk norādot, ka produktiem (ilgumam), uzglabāšanas jaudas piešķiršanas mehānismu organizācijai un termiņiem jāatbilst gāzes tirgus organizācijai.

2.1.4. D pamatnostādne. Kombinētie produkti

“Uzglabāšanas jaudas piešķiršana ļauj attīstīt kombinētās uzglabāšanas un attiecīgās pārvades jaudu kā vienu produktu USO produktu portfeli, lai šādus uzglabāšanas pakalpojumus varētu piedāvāt virtuālajā platformā.”

Lai vēl vairāk uzlabotu uzglabāšanas pakalpojumus lietotājiem, turpmāku atbilstošu uzglabāšanas un pārvades jaudas piešķiršanas mehānismu attīstību var panākt, USO izstrādājot un piedāvājot integrētu uzglabāšanas un pārvades produktu, ja šādu pakalpojumu pieprasa tirgus. Tas, protams, prasa ciešu sadarbību starp saistīto USO un konkrēto PSO attiecīgajā līdzsvarošanas/tirgus jomā. VRI savlaicīgi jāinformē USO par vēlmi piedāvāt kombinētos produktus.

2.1.5. E pamatnostādne. Tirgus līdzsvarošana

“Uzglabāšanas jaudas piešķiršanas procesā jāņem vērā nepieciešamība līdzsvarot tirgu, piedāvājot pakalpojumus, kas atbalsta līdzsvarošanu, saskaņojot nominācijas un renominācijas periodus un procedūras ar fiziskā līdzsvarošanas režīma tehniskajām prasībām. Ja tehniski iespējams, izpildes laiks jāsaīsina, lai līdzsvarošanas gāzi varētu izņemt no krātuves.”

Tā kā uzglabāšanas pakalpojumi bieži (reizēm pat kā vienīgais līdzeklis) tiek izmantoti līdzsvarošanas nolūkos¹, USO jānodrošina, ka piedāvātajos pakalposumos ietilpst standartprodukti, kas atbilst līdzsvarošanas režīmam (gan produktu definīcijas, gan jaudas piešķiršanas mehānismu organizācijas (termiņu) ziņā) un apmierina dažādu lietotāju grupu (piemēram, PSO) vajadzības.

2.1.6. F pamatnostādne. Brīvās parakstīšanās laiks

“Uzglabāšanas jaudas sadalei vienmēr jāsaīkas ar standartizētu brīvās parakstīšanās laiku. Vismaz šajā laikposmā USO jāsniedz visa nepieciešamā informācija, tostarp konkrēti uzglabājamo produktu apraksti, līgumu ilgumi un nosacījumi attiecīgajam jaudas piešķiršanas mehānismam, kas tiks izmantots potenciālajiem patērētājiem atbilstoši brīvās parakstīšanās laika rezultātiem. USO jāizvērtē iespēja sniegt potenciālajiem patērētājiem informāciju par cenām, piemēram, norādīt indikatīvās cenas. Brīvās parakstīšanās laika termiņiem jābūt noteiktiem un saskaņotiem ar attiecīgo uzglabāšanas līgumu ilgumu.”

Piešķiršanas procesam vienmēr jāsaīkas ar brīvās parakstīšanās laiku, lai nodrošinātu pārredzamu un nediskriminējošu visu ieinteresēto uzglabāšanas pakalpojumu lietotāju līdzdalību turpmākajā piešķiršanas procedūrā. Informācijai, kas tiek sniegta vismaz brīvās parakstīšanās laikā, jābūt viegli pieejamai potenciālajiem patērētājiem un lietotājam draudzīgai. Turklāt USO jāizvērtē iespēja sniegt informāciju par cenām (piemēram, norādīt indikatīvo cenu). Daļu no šiem datiem, kas laika gaitā diez vai mainīsies, piemēram, produktu aprakstu, līgumu ilguma, vispārējos noteikumus, var arī pastāvīgi publicēt.² Brīvās parakstīšanās laika termiņiem jābūt noteiktiem un saskaņotiem ar līgumu ilgumu.³

¹ Reizēm pat kā vienīgais līdzeklis.

² Skat. arī pamatnostādņu priekšlikumu 1.1.1. punktā.

³ “Noteikts”: termiņš dod pietiekami daudz laika uzglabāšanas lietotājiem noslēgt līgumu par uzglabāšanas pakalpojumiem pirms līguma spēkā stāšanās. “Saskaņots ar līguma ilgumu”: termiņš atspoguļo līguma ilgumu.

Piemēri. Standartizētam gada uzglabāšanas līgumam (atspoguļo kalendāro gadu "a") brīvās parakstīšanās laiks parasti ilgst, piemēram, no iepriekšējā gada 01.10. līdz 15.12. (a-1), savukārt dienas uzglabāšanas līgumam brīvās parakstīšanās laiks (dienai "d") ir no nākamās dienas plkst. 10.00 līdz plkst. 11.30 (d-1).

Beidzoties brīvās parakstīšanās laikam, USO ir pieejams pārskats par konkrēto uzglabāšanas produktu jaudas pieprasījumu.

2.1.7. G pamatnostādne. Jaudas piešķiršanas mehānisms, kas atkarīgs no brīvās parakstīšanās laika rezultāta

“Attiecībā uz izmantojamo mehānismu uzglabāšanas jaudas sadali nosaka brīvās parakstīšanās laika rezultāti:

1) ja pieprasījums pārsniedz piedāvājumu un ja valsts tiesību akti nenosaka citādi, lai sadalītu visu jaudu, kas tika piedāvāta attiecībā uz šo uzglabājamo produktu vai pakalpojumu iepriekšējā brīvās parakstīšanās laikā, jāorganizē izsoles;

2) ja piedāvājums pārsniedz piedāvājumu vai ir ar to vienāds, sadalei jābūt tiešai.

Brīvās parakstīšanās laikam var būt divi atšķirīgi rezultāti: pieprasījums pārsniedz piedāvājumu vai otrādi. Šā noteikuma mērķis ir noteikt saskaņotu pieeju jaudas piešķiršanas mehānismiem, kas paredzēti pielietošanai šādās divās situācijās:

1*) Situācija izvēlētā produkta tirgū ir saspringta (pieprasījums > piedāvājums)

Tikai tad, ja attiecībā uz jaudas piešķiršanas mehānismu izmantošanu nav (citu) valsts noteikumu, jaudas piešķiršanas mehānismi jāpielāgo atbilstoši tirgus prasībām, un tajā pašā laikā tiem jāatspoguļo labākie iespējamie tirgus mehānismi. Šādos gadījumos, kamēr vien tiek nodrošināta konkurence starp solītājiem un netiek pieļauta stratēģiski neatbilstoša rīcība (kā arī ir atbilstoša rezerves cena), izsoles jāorganizē kā pirmais izvēlētais jaudas piešķiršanas mehānisms, jo šie mehānismi tiek uzskatīti par jaudas (jo īpaši ierobežotas) piešķiršanas veidu, kas ir visvairāk orientēts uz tirgu un vislabāk atspoguļo vērtības.

Tirgū, kur pastāv īpaši valsts SPSS uzglabāšanas noteikumi, piemēram, attiecībā uz atbilstību gāzes piegādes drošības saistībām, norādīts, ka USO var tikt prasīts izmantot citus piešķiršanas pasākumus, kas atšķiras no šajā sadaļā ieteiktajiem, lai panāktu atbilstību attiecīgajām SPSS.

2.) Situācija izvēlētā produkta tirgū nav saspringta (pieprasījums ≤ piedāvājums)

Ja situācija izvēlētā produkta tirgū nav saspringta (pieprasījums ≤ piedāvājums), sadale ir tieša. Šādos gadījumos piešķiršana jāveic ar objektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu procesu. Vēl USO var izmantot izsoles vai kādu citu piešķiršanas mehānismu, kas nodrošina līdzīgu jaudas piešķiršanas objektivitātes, pārredzamības un nediskriminācijas līmeni.

2.1.8. H pamatnostādne. VRI pilnvaras

“Uzglabāšanas jaudas sadale ir atkarīga no VRI ex-ante pārbaudes, ja VRI to uzskata par nepieciešamu.”

Tā kā regulatoriem, jo īpaši sarunu ceļā, bieži nav pilnvaru ex-ante pārbaudīt, apstiprināt, noteikt vai vismaz ietekmēt uzglabāšanas jaudas piešķiršanas mehānismus, ir ieteicams iekļaut šādu pasākumu, lai ļautu vieglāk atrisināt jautājumus, kas saistīti ar uzglabāšanas un gāzes tirgus ierobežošanu.

2.2 Pamatnostādnes un paskaidrojumi par pārslodzes vadības procedūrām

2.2.1. I pamatnostādne. Sekundāro tirgu standartizācija

USO jāuzņemas atbildība par uzglabāšanas jaudas sekundāro tirgu ieviešanu un standartizāciju. USO jānodrošina tīmekļa platforma, kas ļauj primārajiem lietotājiem (neierobežojot divpusējo līgumu iespēju) pārdot neizmantoto jaudu sekundārajā tirgū. Tai jāļauj primārajiem patērētājiem vismaz izteikt anonīmu piedāvājumu (gan par kombinētu, gan nekombinētu uzglabāšanas jaudu), kas ir redzams trešajām personām. Lai veicinātu standartizāciju, tiek izmantoti publicēti pamatlīguma paraugi. Turklāt publicēts tiek arī sekundārās tirdzniecības īstenošanai/pieņemšanai/reģistrācijai vajadzīgais laiks. Likvidā tirgū jādarbojas tirgus mehānismam, kas atspoguļo piedāvāto produktu vērtību, lai stimulētu neizmantotās jaudas piedāvāšanu. USO, kas saistīti ar tām pašām līdzsvarošanas zonām vai tirgus jomām, jāsadarbojas (ja iespējams) sekundārā tirgus ieviešanā un konsolidācijā, lai uzlabotu likviditāti. Lēmumu pieņemšanas procesā jākonsultējas ar attiecīgo VRI. USO jāreģistrē visi darījumi, kas tiek veikti sekundārajā tirgū. Apkopotā informācija pēc pieprasījuma jānodod VRI.”

Šā noteikuma mērķis ir nodrošināt, ka ir pieejama efektīva platforma, kur uzglabāšanas pakalpojumu lietotāji var konstanti pārdot konstanto jaudu citiem lietotājiem vai iegādāties to. Saskaņā ar Regulas Nr. 715/2009 22. pantu USO jāveic pamatoti pasākumi, lai nodrošinātu un veicinātu, ka jaudas tiesības ir brīvi tirgojamas pārredzamā un nediskriminējošā veidā. Tāpēc USO kā tādām jābūt atbildīgām par sekundārā tirgus organizāciju, tomēr USO var deleģēt šo uzdevumu trešajai pusei, kas organizēs sekundāro tirgu un veiks ikdienas darbības. USO, kas saistīti ar tām pašām līdzsvarošanas zonām vai tirgus jomām, jāsadarbojas (ja iespējams) sekundārā tirgus ieviešanā un konsolidācijā, lai uzlabotu likviditāti. Ņemot vērā šādas sadarbības sarežģītību, šajā lēmumu pieņemšanas procesā jāiesaista arī attiecīgā VRI. Svarīgi, lai katrai krātuvei būtu sekundārais tirgus (kas ir šīs pamatnostādnes mērķis), tomēr augstāks mērķis ir laika gaitā izveidot valsts platformu, kur varētu tirgoties ar visu tirgus uzglabāšanas jaudu.

2.2.2. J pamatnostādne. Noteikumu standartizācija

Noteikumiem, kas regulē piekļuvi krātuvei, sekundārā tirgus organizēšanas procesus un atslēdzamo produktu iekārtu darbību, jābūt standartizētiem, savlaicīgi pieejamiem (potenciālajiem) lietotājiem un publicētiem vismaz internetā gan angļu, gan vietējā valodā.”

Šā noteikuma mērķis ir nodrošināt, ka uzglabāšanas līgumu saturs (tostarp vispārīgie noteikumi) ir zināms (potenciālajiem) lietotājiem, kuri ir ieinteresēti rezervēt uzglabāšanas jaudu. Ja šie noteikumi nav savlaicīgi zināmi, lietotājs nevar atbilstoši izvērtēt, vai rezervēt uzglabāšanas jaudu ir (komerciāli) izdevīgi. Tāpēc pārredzamība ir ļoti svarīga. Ņemot vērā, ka viena iekšējā tirgus krātuves lietotāji ļoti bieži ir starptautiski uzņēmumi (kuru personāls ne vienmēr runā visu ES uzglabāšanas sistēmu operatoru valsts valodās), informācija, kuru sniedz USO, jāpublicē arī angļu valodā.

2.2.3. K pamatnostādne. Renominācija un neizmantotā jauda

Primārais lietotājs cenšas savlaicīgi veikt izmantojamās jaudas nomināciju USO. PP cenšas stimulēt un veicināt šādu primāro lietotāju rīcību.”

Šā noteikuma mērķis ir nodrošināt, ka USO ir skaidrs priekšstats par jaudu, ko nominē primārais lietotājs. Tas ļaus USO savlaicīgi un pamatoti prognozēt “neizmantoto” jaudu (kas ir tirgojama

periodiski), lai potenciālie lietotāji varētu savlaicīgi izlemt, vai tos interesē vai neinteresē atslēdzamas jaudas iegāde. USO šādu savlaicīgu un pamatotu prognozi var veikt tikai tad, ja primārie jaudas turētāji savlaicīgi izvērtē savas **paredzamās vajadzības** attiecībā uz gāzes plūsmas/jaudas izmantošanu ("savlaicīgi" nozīmē pirms pēdējā iespējamā oficiālā nominācijas termiņa, kas parasti ir viena diena pirms gāzes plūsmas dienas). Tāpēc primārajam lietotājam jācenšas nomināciju veikt savlaicīgi (sākotnējā nominācijā), bet, nosakot nominācijas termiņu, jāņem vērā, ka USO vismaz reizi nedēļā jāpārbauda jaudas izlietojums.

2.2.4. L pamatnostādne. Dinamisks jaudas aprēķins

"Pamatojoties uz saņemtajām nominācijām un to prognozēm, USO jācenšas maksimāli palielināt atslēdzamās jaudas produktu piedāvājums (darot tos pieejamus vismaz dienu iepriekš, bet vēlams ilgākā termiņā), dinamiski aprēķinot pieejamo jaudu atbilstoši faktiskajām temperatūrām, pretplūsmas nominācijām un citiem informācijas līdzekļiem, kas var ietekmēt jaudas izmantošanu. Pamatojoties uz dinamiskajiem aprēķiniem, USO var pieņemt lēmumu par jaudas atpirkšanu, ja radusies faktiska nepieciešamība pēc šāda pakalpojuma un lietotājs ir apņēmies nekavējoties noslēgt līgumu par šo jaudu."

Šā noteikuma mērķis ir maksimāli palielināt īstermiņa jaudas piedāvājumus tirgū, jo faktiski pieejamā uzglabāšanas jauda ir labāk redzama tuvāk izmantošanas datumam un laikam. Paredzams, ka pēc pieredzes USO ir dati par vēsturiskajām plūsmas izmaiņām un ka šī informācija cita starpā var tikt izmantota prognozēm. Tam jābūt gan to USO, kas var maksimāli palielināt savu pakalpojumu pārdošanu, gan lietotāju, kas var gūt labumu no augstākas uzglabāšanas pakalpojumu pieejamības vismaz īstermiņā (reizi ceturksnī, mēnesī, nedēļā, dienā), interesēs.

2.2.5. M pamatnostādne. Optimāla krātuves un atbilstošo produktu izmantošana

"USO īstermiņā periodiski piedāvās saprātīgu atslēdzamās jaudas daudzumu ar līdzsvarotu līguma ilgumu. Neizmantotā jauda tiks pārdota kombinētos un nekombinētos produktos. Par produktu noformējumu jākonsultējas ar esošajiem un potenciālajiem lietotājiem. Piedāvātajiem produktiem nevajadzētu būt pārāk individuāli izstrādātiem, lai izvairītos no tā, ka šāds piedāvājums ir piemērots tikai vienam lietotājam, un produktu piedāvājuma ierobežojumiem jābūt tikai juridisku, darbības vai tehnisku aspektu atkarības rezultātam."

Pamatojoties uz šo noteikumu, USO piedāvās **neizmantoto** jaudu, lai nodrošinātu, ka uzglabāšanas jauda tiek optimāli izmantota un jaudas pārdošana (un ienākumi) tiek maksimāli palielināta. USO jāpiedāvā gan kombinēti, gan nekombinēti produkti (kas sastāv no noteiktas iesūkņēšanas jaudas, aktīvās dabasgāzes apjoma un izņemšanas jaudas attiecības), lai nodrošinātu, ka tirgus dalībnieki var izmantot krātuvi. Kombinētu produktu piedāvāšana ne vienmēr var būt iespējama, piemēram, juridisku (renominācijas tiesību) un/vai darbības/tehnisku (krājumu līmenis) aspektu atkarību dēļ. Tomēr kombinēto produktu piedāvājuma ierobežojumiem jābūt tikai juridisku un/vai darbības aspektu atkarības rezultātam, kā arī produkti nedrīkst būt tik individuāli izstrādāti, ka tie der tikai vienam (galvenajam) lietotājam.

2.2.6. N pamatnostādne. Informācija par nenominēto jaudu

"Informācija par nenominētās uzglabāšanas jaudas daudzumu un jau pārdotajiem atslēdzamajiem produktiem USO jāsniedz jau dienu iepriekš. Šādu pašu pieeju vēlams piemērot arī ilgākām perspektīvām. Šie dati jāpublicē tīmekļa vietnē laikrindās (gan par kombinētiem, gan nekombinētiem pakalpojumiem), vēlams gandrīz reāllaikā. Jāpublicē arī vēsturiskie dati par rezervēto (nerezervēto) jaudu, lai novērtētu pārrāvuma iespējamību."

Piemērojot šo noteikumu, kombinētā un nekombinētā uzglabāšanas jauda, kas (vēl) nav nominēta (renominēta), īstermiņā kļūs pārredzamāka un līdz ar to vieglāk pieejama un izmantojama trešajām personām ar atslēdzamās jaudas starpniecību. Šis līdzeklis vismaz īstermiņā (gan tikai ierobežoti) var palīdzēt samazināt pārslodzes problēmu. Publicējot informāciju par nenominēto jaudu, ieteicams datus atjaunināt gandrīz reāllaikā, jo reominācija var notikt ļoti īsā laikā. Tāpēc, sniedzot šādu informāciju laikrindās (piemēram, tabulā ar papildu ierakstiem ik pa pusstundai), atslēdzamās jaudas turētāji var gūt labāku pārredzamību par savu atslēdzamās jaudas produktu vērtību (pārrāvuma iespējamību). Jāpublicē arī procedūra, kas jāievēro atslēdzamās jaudas pārrāvuma gadījumā, tostarp, ja nepieciešams, informācija par atsevišķu pārrāvumu ilgumu, apjomu un veidu.

2.2.7. O pamatnostādne. Aktīvās dabasgāzes nodošana

“USO centīsies veicināt tās pašas krātuves aktīvās dabasgāzes nodošanu no primārā lietotāja sekundārajam pārtraucama vai konstanta (par gāzi, kas iegādāta sekundārajā tirgū) līguma darbības sākumā un beigās. Ideālajā gadījumā cena par aktīvās dabasgāzes nodošanu jānosaka tirgum.”

Primārajam lietotājam noteikts daudzums gāzes jau atrodas krātvē (aktīvais daudzums). Ja nepastāv īpaša vienošanās, šī gāze vispirms jāizņem no krātuves, pirms sekundārais lietotājs var ielaist gāzi. Šis noteikums sekundārajam lietotājam nodrošina, ka gāzi var izņemt uzreiz pēc līguma spēkā stāšanās (nododot uzglabāšanā esošo gāzi). Periodiskā līguma darbības termiņa beigās lietotājam var būt nepieciešams gāzi atkārtoti iesūknēt, lai sākotnējais lietotājs uzreiz var sākt izmantot krātuvi. Ņemot vērā tās nozīmi, aktīvās dabasgāzes nodošanai nevajadzētu svārstīties nepamatoti augstu cenu dēļ, un USO var censties veicināt uzglabāšanā esošās gāzes nodošanu. Tāpēc ideālajā gadījumā cena par aktīvās dabasgāzes nodošanu jānosaka tirgum.

2.2.8. P pamatnostādne. Cenu noteikšanas metodes

“Cenai, ko par atslēdzamo jaudu maksā sekundārais lietotājs, jāatspoguļo pārrāvuma iespējamība. Citas cenu noteikšanas metodes, kas veicina aktīvu uzglabāšanas jaudas izmantošanu, piemēram, “izsoles” un “samaksa pēc izmantotā”, var tikt izmantotas, ja netiek regulētas uzglabāšanas cenas.”

Regulas Nr. 715/2009 15. panta 2. punkta a) apakšpunktā norādīts, ka atslēdzamas jaudas cenai jāatspoguļo pārrāvuma iespējamība. Turklāt tās pašas regulas 1. pantā norādīts, ka uzglabāšanas cenas noteikšanas principi nav saskaņoti. Parastā pieeja ir izmantot metodi, kas paredz atslēdzamās jaudas uzglabāšanas cenā iekļaut atlaidi, tādējādi atspoguļojot pārrāvuma iespējamību. Cita pieeja, kā veicināt aktīvu uzglabāšanas jaudas izmantošanu, ir piemērot metodi “samaksa ir pēc izmantotā”. Tāpat var izmantot izsoles (atbilstošos apstākļos, kurus nosaka VRI). Izmantojot metodi “samaksa pēc izmantotā”, USO tiek mudināts radīt pievilcīgus izmantojamus produktus, jo USO saņem samaksu tikai par izlaisto vai ielaisto produktu. “Izsoles” var radīt pievilcīgus pārslodzes ieņēmumus.

2.2.9. Q pamatnostādne. Tehnisko ierobežojumu apvienošana un pārvarēšana

“Ja krātuvei ir augsta minimālā plūsma un/vai citi tehniskie ierobežojumi attiecībā uz salīdzinoši nelieliem lietotājiem, USO jāpieliek saprātīgas pūles, lai apvienotu lietotāju nominācijas. Ja par spīti šīm pūlēm apvienotās nominācijas ir zem minimālā plūsmas līmeņa, USO jāpiedāvā pakalpojums, kas ļaus lietotājam turpināt izmantot krātuvi (piemēram, piedāvājot virtuālu uzglabāšanas produktu).”

Lietotājiem, kuriem nepieciešams pārvadīt nelielu gāzes daudzumu, būs grūti to izdarīt, ja minimālā

plūsma ir augsta. Pamatojoties uz šo noteikumu, USO (minimālās plūsmas un/vai tehnisko ierobežojumu gadījumā) jādara viss iespējamais, lai turpinātu piedāvāt klientiem savus pakalpojumus. To var paveikt dažādos veidos (piemēram, piedāvājot virtuālu uzglabāšanas produktu, ko papildina vairāki elastības avoti vai noslēdzot līgumu par piekļuvi saspīestas gāzes uzglabāšanai ar blakus esošo PSO, lai pārvarētu minimālās plūsmas ierobežojumus). USO jāizlemj, kurš līdzeklis attiecīgajā gadījumā ir vislabākais.